

მერაბ ბერაძე: ვინ მოგვპარა „ენერგია“?

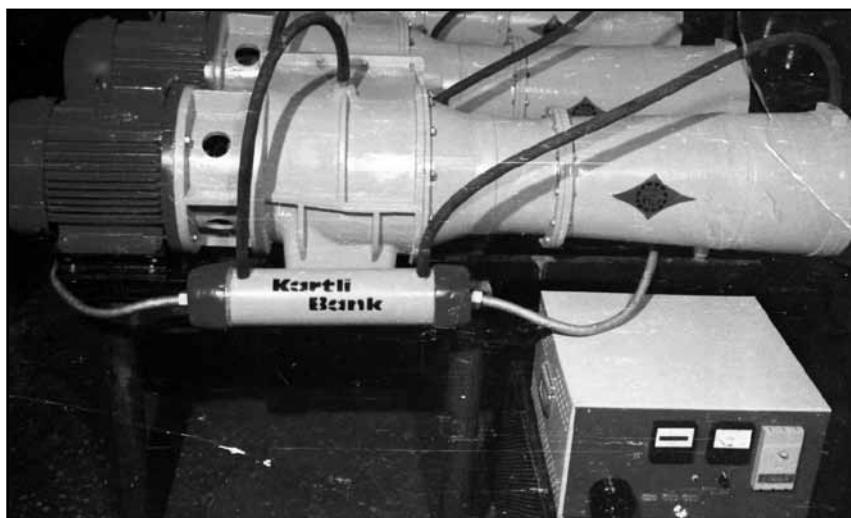
ამ თემის ირგვლივ 2004-2006 წლებში გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკის“ ფურცლებზე რამდენიმე წერილი გამოვაქვეყნე. მიზანი მარტივი გახლდათ: მხარი დამეჭირა ფრიად საინტერესო (და საჭირო!) საქმისათვის, მაშინდელი საქართველოს ტელევიზიის პირველმა არხმა რომ წამოიწყო და... მოულოდნელად შეწყვიტა ზუსტად მაშინ, როცა განსაკუთრებული პოპულარობა მოიპოვა. საუბარია ცნობილი ჟურნალისტისა და ტელეწამყვანის **მერაბ ბერაძის** პროგრამა „ენერგიაზე“. იგი კვირაში ერთხელ 25-ნუთიან

ნი ხანგრძლივობით გვთავაზობდა კონკრეტულ მასალებზე აგებულ გადაცემებს ენერგომატარებლების არატრადიციულ წყაროებზე, საინჟინრო ნოვაციებზე, საგამომგონებლო საქმიანობაზე... თავის დროზე ტელეჟურნალისტს ამ თემისადმი ინტერესი გაუღვივა აუტანელმა კრიზისმა, რის გამოც ქვეყნის ყველა კუთხე წყვდიადში ჩაიძირა. ადამიანებს ძალზე უჭირდათ ელემენტარული მოთხოვნილებების დაკმაყოფილება იმ „უბრალო“ მიზეზები გამო, რომ არ გვყოფნიდა ელექტროენერგია, გაზი, სხვა ენერგომატარებლები.

მაინც, რა იყო გადაცემათა დედაზრი და რითი მიიქცია საყოველთაო ყურადღება, იქნებ არ უღირდა ტელევიზიას დროისა და ფინანსური რესურსების ხარჯვად? იქნებ ვინმეს ინტერესებს ეწინააღმდეგებოდა იმ რეზერვის ამოქმედება, პრობლემის გადაწყვეტის საუკეთესო გარანტი რომ გახლდათ? ერთი სიტყვით, კითხვა უამრავი იყო, პასუხი კი **დუმილი**.

უნდა ვაღიაროთ, რომ **მერაბ ბერაძემ** ახალი ველოსიპედის გამოგონება კი არ დააპირა, არამედ შემოგვთავაზა კონკრეტული საშუალებები და წყაროები. **ეკრანზე ხშირად გამოდიოდნენ მეცნიერები და საზოგადო მოღვაწეები, გამომგონებლები და უბრალო ადამიანები, ვისაც პაერივით სჭირდებოდა კონკრეტული საქმის დაწყება**. ისიც უნდა ვთქვათ, რომ ტელეწამყვანი „ხელცარიელი“ არასოდეს მოდიოდა: **მისი ყოველი გადაცემა „გამაგრებული“ იყო პრაქტიკული მაგალითებით, ენთუზიასტთა მიერ უკვე ხორცშესხმული საქმეებით**. საჭირო იყო მათი გამოცდილების მასობრიობა, ფართოდ გავრცელება, რისთვისაც, წარმოიდგინეთ, განსაკუთრებული კაპიტალდაბანდებები არ გვჭირდებოდა.

მაინც, რას ემყარებოდა **მერაბ ბერაძის ენთუზიზმი**. ისეთ რა „მარგალიტს“ მიაგნო, ხელის ერთი

დარტყმით რომ აპირებდა მეტად მძიმე სოციალური რეალობის შეცვლას?

მერაბ ბერაძე – ჩვენი ქვეყანა ენერგომატარებლების სიუზვით არ გამოირჩევა. სწორედ ამის გამოა, დიდ რაოდენობით ელექტროენერგიას, გაზს, საღებავს, საწვავს რომ ვყიდულობთ. ყოველწლიურად ამ აუცილებელი რესურსის შესაძენად მილიონები იხარჯება. ოთხმოცდაათიანი წლების მიწურულს, როცა ამ საკითხის დამუშავება და საჯაროდ გამოტანა დავაპირე, ტელემაუწყებლობის სახელმწიფო კომიტეტმა აქტიურად დამიჭირა მხარი, ვინაიდან ჩემი იდეა ქარის ნისქელებთან

ბრძოლას სულაც არ გულისხმობდა (თუმცა შემდეგ საჭირო ენთუზიზმი აღარ გამოავლინა). **საუბარია მზის, ქარის, წყლის ენერგიის, სათქმელად სრულიად უბრალო – საქონლის ნაკელის გამოყენებაზე**. წელიწადში ჩვენთან 245 დღე მზიანია, 122 – ქარიანი. გვაქვს 26 ათასი დიდი და მცირე მდინარე. წარმოიდგინეთ, ღვთისაგან ბოძებული ეს განძი ჩვენს სამსახურში რომ ჩავაყენოთ, რამდენ პრობლემას მოვხსნით, რამდენ ადამიანს გავუადვილებთ ცხოვრების პირობებს, **გადავარჩენთ ასობით ჰექტარ ტყეს, შევავსებთ სახელმწიფო ბიუჯეტს**. რაც მთავარია, არავისზე აღარ ვიქ-

ნებით დამოკიდებული და ჩვენი ჩრდილოელი დიდი მეზობელიც ვე-
ლარ შეგვევინოვებ! სტატისტიკა-
საც მოვიშველიებ: საქართველოში
მარტო ოჯახების საჭიროებისათვის
წელიწადში ასი ათასობით კუბური
ხე-ტყეა საჭირო. გიგანტი ქვეყნები-
სათვის იქნებ ეს არც ისე დიდ ციფ-
რი იყოს, მაგრამ ჩვენთვის, სადაც
განუწყვეტილ ბობოქრობენ ზვა-
ვები და მენყერები, წყლისმიერი და
ქარისმიერი ეროზია, წყალდიდო-
ბები, დანაკარგი ფრიად შთამბეჭ-
დავია! ზემოთ მდინარეები ვახსენე.
ყოველ მათგანზე შეიძლება მცირე
და დიდი ჰესების აგება, სრულიად
მარტივი დანადგარების მონყობა
და ჩვენ შევძლებთ არა მარტო სა-
კუთარი მოთხოვნილების დაკმა-
ყოფილებას, არამედ წელიწადში 4
მილიარდი დოლარის ელექტროე-
ნერგიის გაყიდვას! მითხარით, ვინ,
რომელი ჭკუათმყოფელი იტყოდა
უარს ამ სიკეთეზე? ეტყობა, ქართ-
ველები ჯეროვნად ვერ ვაფასებთ
იმ ღვთიკუთხოვლ სიკეთეს, რაც
განგებამ გვიბოძა. რა შეიძლება
ენოდოს ყოველივე ამას – დაუდევ-
რობა, უმადურობა, ქარაფშუტობა
თუ ყველაფერი ერთად აღებული?
პირველად ამ თემას 1990 წელს შე-
ვეხე. მაშინ საქართველოს ტელევი-
ზიაში მეტად საინტერესო გადაცემა
მიჰყავდა ბატონ ზაზა კაციაშვილს.
სწორედ მან გამაცნო გამომგონე-
ბელი ძმები თემურ და ნოდარ მაი-
სურაძეები. მათ ტიფტივა ელექტ-
როსადგურის აგება გადანწყვიტეს.
რუსთავის ქალაქკომის პირველი
მდივნის ყიულ შარტავას მხარდა-
ჭერით ძმებმა ჩანაფიქრი მალე სის-
რულეში მოიყვანეს და გამოცდამაც
წარმატებით ჩაიარა. ალაპარაკდა
პრესა, ტელევიზია. მაგრამ დაიწყო

აფხაზეთის ტრაგედია. ცხადია, სი-
ახლისათვის აღარავის ეცალა...

მეორე მაგალითი. 1995 წელს გა-
მომგონებელმა კობა ნაფეტვარიძემ
შექმნა მოხერხებული, კომპაქტური
მიკროელექტროსადგური, რომელ-
საც ჩვენი რედაქციის პატივსაცემად
„მოამბე“ დაარქვა. მას მხარში ამო-
უდგა ქუთაისის ელექტრომექანი-
კური ქარხნის დირექტორი **არჩილ
მურღულია**. აანყეს რამდენიმე და-
ნადგარი. რომ გვეგონა, მის შეძენაზე
ტაციაობა გაიმართებოდა, არაფე-
რიც! მე მგონი, იმ მიკროსადგურის
სიკეთეში დღემდე ბევრი ვერ გაერ-
კვა. ერთადერთი სისტემა შეიძინა
აჭარის მაშინდელმა ხელმძღვანელმა
ასლან აბაშიძემ და მაღალმთიან სო-
ფელ **უჩამბაში** მისი დამონტაჟებაც
უზრუნველყო. გვიან ღამით, როცა
წყალი ხელოვნურ არხში გადაეუმ-
ვით, უეცრად უამრავი ნათურა აციმ-
ციმდა. ყველანი აცეკვდით, ერთ-
მანეთს ვეხვეოდით და ვკოცნიდით.
თბილისში დაბრუნებულმა საგანგე-
ბო რეპორტაჟი მოვაშაღე. იგი რამ-
დენჯერმე გადაცა. როგორი გამოხ-
მაურება აღარ მივიღეთ! გვწერდნენ
და გვირეკავდნენ. სამი თვის თავზე
დეპეშა მივიღეთ. უჩამბელები გვწერ-
დნენ, **ელექტროსადგური ლაბასა-
ვით ერთგულად მუშაობს და უამრავ
პრობლემას გვიხსნისო**. მერე გაზე-
თები ალაპარაკდნენ ჩვენზე, ჟურნა-
ლისტებმა სოფელი აყრას გადაარჩი-
ნესო, „ენერგიას“ კი კრიზისიდან ქვეყ-
ნის გამოყვანის რეცეპტი უწოდეს...

არ მინდა, რომ ჩემს თანამემამუ-
ლეებს გამოუხსნორებელი კონსერვა-
ტორები ვუწოდო... მაგრამ, მე მგონი,
რაც მოხდა, ისევე და ისევე მავანთა ინ-
ტერესების ბრალია. **მიაჩნიათ, რომ
თუ ქვეყანაში მზისა და ქარის და-
ნადგარები ამუშავდება, მათი ბიზ-**

**ნესი საფრთხეში აღმოჩნდება. ეგეც
არ იყოს, ცოტა გვიჭირს სხვათა გა-
მოცდილების გადმოლება, თითქოს
ჩვენს თავმოყვარეობას ჩრდილი
ადგებოდეს!** აბა, ნახეთ, რა წარმა-
ტებებს მოაღწია იაპონიამ, რომელიც
ენერგომატარებლების სიმდიდრით
ვერ დაიკვებებს! განსაკუთრებული
აქცენტი სწორედ რომ ინტელექტუა-
ლურ სფეროზე გადაიტანეს. იაპონია
უცხოური ტექნოლოგიების უმსხვი-
ლესი იმპორტიორია. **გასულ საუკუ-
ნეში მათ 25 ათასამდე ლიცენზია
შეიძინეს და 11,5 მილიონი დოლარი
გადაიხადეს. უკუგებას აღარ იტყ-
ვით? დღეს ეს ქვეყანა ავტომანქა-
ნების, ზუსტი ხელსაწყოების, სხვა
პროდუქციის უდიდესი ექსპორტი-
ორია.** იაპონიაში საგამომგონებლო
საქმეს სახელმწიფო და საზოგადო-
ებრივი ორგანოები არეგულირებენ,
ჩვენთან კი, შეიძლება ითქვას, ეს ყვე-
ლაფერი ან თვითდინებაზეა მიშვე-
ბული, ან საქმეში ჩაუხედავი ჩინოვ-
ნიკების ხელშია... მითხრეს, იაპონიის
ყოველ საწარმოში არის მონოდება:
**„იზრუნე ჩვენთვის და ჩვენ ვიზრუ-
ნებთ თქვენზე“** და საწარმოს თითო-
ეული მუშაკი, ნებისმიერი მოქალაქე
ცდილობს, რომ თავისი წვლილი შე-
იტანოს სიახლეთა დანერგვაში. რამ-
დენი წელი უნდა გავიდეს, ჩვენც ამ
პრინციპით რომ ვიმუშავოთ?

– **თქვენ ზემოთ ბიოდანადგა-
რებიც ახსენეთ. მკითხველისთვის
აღბათ საინტერესო იქნება, ამ გა-
მოგონებას მაინც თუ მიეცა გასა-
ქანი?**

მირაზ ბერაძე: – თავმოსაწონი
ნამდვილად არაფერია! ვინც ბიოდა-
ნადგარის სიკეთე ირწმუნა, დიდი ხა-
ნია, სარგებლობს კიდევ. ბევრი ენ-
თუზიასტი გამოჩნდა საგარეჯოში,
წყალტუბოში, აბაშაში, თელავში,
თერჯოლაში, ჩხორონწყუში, წა-
ლენჯიხაში, მცხეთაში, ხობში, სამ-
ცხე-ჯავახეთში, თბილისის გარეუ-
ბანშიც კი! მაგრამ ეს მაინც ზღვაში
წვეთია იმასთან შედარებით, რისი
მასშტაბებიც გაგვაჩნია! წარმოიდ-
გინეთ, თუ მოსახლეს რამდენიმე
ძროხა ჰყავს და მის ნაკელს ბუნებ-
რივი აირის მიმღებ სისტემაში გადა-
ამუშავებს, საკუთარი გაზი ექნება.
ეს კი სითბოსაც ნიშნავს და სინათ-
ლესაც, ცხოვრების პირობების გაუმ-
ჯობესებასაც, უფრო მეტის შექმნის
სურვილსაც. ასე, რომ ბიოსისტემა
ჯერაც ელოდება თავის რიგს, მით
უმეტეს, რომ მისი დამზადება გან-
საკუთრებულ, დიდ დანახარჯებს არ
მოითხოვს. უმარტივესი მოსავლელი

და მოსახმარია. სპეციალისტებიც გვყავს – ავთანდილ ბინაძე, თამარ დუდაური, გენო ფარცხალაძე, მალხაზ სანიკიძე... ისიც სათქმელია, რომ უკვე მოხმარებული ნაკელი უკეთესი ხდება, რაც მინის გასანოყიერებლად არის საჭირო. ეს კი ბიოლოგიურად სუფთა მოსავალია. ბატონ **დავით ნაკანისგან**, რომელმაც ბიოდანადგარებს დიდი შრომა შეაღია, ვიცით, რომ **რუმინეთში ნაკელის ბრიკეტების გამოშვება დაუწყიათ**. ისეთი დიდ მოთხოვნილებას, შეკვეთებს ვერ აუდიანო...

– **სამწუხაროდ, 2004 წლის აპრილში თქვენი სატელევიზიო გადაცემა „ენერგია“ დახურეს. როგორ ფიქრობთ, რატომ მოიქცა ასე ტელევიზიის ხელმძღვანელობა, რომლისგანაც ადრე მხარდაჭერა არ გაკლდათ?**

მერაბ ბერაძე: – მე თვითონ ვარ გაოცებული! უნდა გითხრათ, რომ ჩემი გადაცემების გამო **ოთხჯერ** წარმადგინეს სახელმწიფო პრემიაზე და... **ოთხჯერვე** უარი მითხრეს... საინტერესოა აქ სხვა რამ არის: **წარდგენის ინიციატორი ორჯერ ტელევიზიის ხელმძღვანელობა, პირადად ბატონი ზაზა შენგელია გახლდათ**. შეფასებებში **ფიგურირებდა** სიტყვები „შესანიშნავი“, „სასარგებლო“, „კვალიფიციური“, „პოპულარული“... და ყოველივე ამის შემდეგ „ენერგია“ თვითონ **ბატონ ზაზა შენგელიას განკარგულებით დახურეს, როგორც... უინტერესო, არაფრის მომცემი!** სწორედ რომ ამაზეა ნათქვამი, მარჯვენამ არ იცის, რას აკეთებს მარცხენაო. დარწმუნებული ვარ, ასეთი უკიდურესი ზომა კომიტეტის თავმჯდომარეს თავისი ინიციატივით არ მიუღია... ეტყობა ე.წ. ორმაგ სტანდარტებთან გვაქვს საქმე.

აი, ასეთი იყო ჩემი საუბარი **ბატონ მერაბ ბერაძესთან**, რომელსაც, მიუხედავად ყველაფრისა, იმედი მაინც არ დაუკარგავს. **სჯერა, რომ საქართველოში ადრე თუ გვიან მოიძებნებიან ადამიანები, ვინც არატრადიციულ ენერგომატარებლებს ჯეროვან ყურადღებას მიაქცევს. ცხადია, მხედველობაში მყვანან ისინი, ვინც „მუსიკას უკვთავს“, ვისაც უპირველესად ევალება ქვეყნის ბედ-იღბალზე ზრუნვა**. ერთგვარ „ამძრავად“ უთუოდ გამოდგება საყურადღებო ინფორმაცია: **ამ ცოტა ხნის წინათ ამერიკის ექს ვიცე-პრეზიდენტს ალ გორს მიაჩნქეს ნობელის პრემია**. მერე, არ

იკითხავთ, რისთვის? „**მზის განახლებადი ენერგიის, როგორც პრაქტიკული შედეგების მქონე იდეის პროპაგანდისათვის!**“ ეს ხდება ეკონომიკურად უმდიდრეს ქვეყანაში! აი, ჩვენთან კი, სადაც ყველაფერს მართლაც ოქროს ფასი ადევს, როცა ენერგეტიკული უზრუნველყოფა ქვეყნის უსაფრთხოებისა და დამოუკიდებლობის შეუცვლელი გარანტია, ამ იდეების მხურვალე მხარდამჭერსა და პოპულარიზატორს „ბრანსს“ უჩვენებენ!

სასაცილოა, სატირალი რომ არ იყოს!

აი, იუნესკომ კი სათანადოდ დააფასა **მერაბ ბერაძის** შრომა – „**მეცნიერებაში შეტანილი დიდი წვლი-**

ლისათვის“ საგანგებო მედლით დააჯილდოვა!

„ენერგიის“ აკრძალვას საზოგადოების ფართო გამომხატურება მოჰყვა. ვინ აღარ ჩაერია საქმეში! **ალმ-ფოთებს არ მალავდნენ საქვეყნოდ აღიარებული მეცნიერები** ივერი ფრანგიშვილი, ალბერტ თავხელიძე, ელგუჯა მეძმარიაშვილი, რევაზ სალუქვაძე... ისინი პროგრამის დაუყოვნებლივ აღდგენას მოითხოვდნენ. ამასვე მოითხოვდა საქართველოს პარლამენტის 48 წევრი. საუბედუროდ, მეტისმეტად ყრუ და შეუვალი გამოდგა იმ კაბინეტის კედლები, სადაც ეს ყოვლად გაუმართლებელი გადაწყვეტილება მიიღეს.

ელგუჯა ლეგანიძე

P.S. ამა წლის 24 მარტს საქართველოს ეროვნული მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილმა წევრებმა **ჯუმბერ ლომინაძემ, ივანე კილურაძემ, ოთარ კვესიტაძემ, ნოდარ ნუცუბიძემ და მინდია სალუქვაძემ** წერილით მიმართეს საზოგადოებრივი ტელევიზიის სამეურვეო საბჭოს. მასში ნათქვამია:

ქალბატონებო და ბატონებო! ეროვნული მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილმა წევრებმა რამდენჯერმე გამოვხატეთ ჩვენი დადებითი პოზიცია სატელევიზიო პროგრამა „ენერგიასთან“ დაკავშირებით, რომელსაც პოპულარული ჟურნალისტი, ეროვნული აკადემიის სპეციალური პრიზის მფლობელი, საინჟინრო აკადემიის მრჩეველი, მეცნიერებაში საგანგებო წვლილის შეტანისათვის იუნესკოს ვერცხლის მედლის კავალერი (ერთადერთი თავის კოლეგებს შორის) ბატონი **მერაბ ბერაძე** უძღვებოდა. ეს იყო საქართველოში დღემდე უკონკურენტო, ფრიად პოპულარული სატელევიზიო საავტორო პროგრამა მეცნიერებასა და ტექნიკაზე, საგამომგონებლო საქმიანობაზე, მზის ენერგიის წყაროების დანერგვაზე.

ცნობისათვის: სწორედ ამ უკანასკნელის პროპაგანდისათვის ამერიკელ **ალ გორს** მიენიჭა მსოფლიოში ყველაზე პოპულარული – **ნობელის** პრემია. ჩვენთან კი „ენერგია“, აბსოლუტურად გაუგებარი მიზეზით, ამ ოთხი წლის წინათ დახურეს, არადა მას ნამდვილად შეუძლია ფრიად მნიშვნელოვანი როლი შეასრულოს იმ ამოცანების წარმატებით გადაწყვეტაში, რომელიც დღეს ჩვენი ქვეყნის წინაშე დგას.

სამწუხაროდ, საზოგადოებრივი ტელევიზიის სამეურვეო საბჭოს ადრინდელმა ხელმძღვანელობამ ყურად არ იღო ჩვენი არა ერთი თხოვნა. **იქნებ თქვენ მაინც გამოასწოროთ ეს შეცდომა და აღადგინოთ პროგრამა „ენერგია“.**

